

Jaume Funes: "La contestació dels joves necessita profunditat, si no, el propi sistema l'engolirà"

27/01/2020 - 12:47

ALBERT
PUNSOLA

(/AUTOR/ALBERT-

PUNSOLA-44)

Periodista

Jaume Funes és psicòleg, educador, periodista, i un referent intel·lectual (<http://jaumefunes.com/sobre-mi/>) **en la comprensió del món adolescent. Al llarg de molts anys ha treballat a l'administració, l'escola, el carrer i els espais terapèutics i és autor de nombrosos llibres i articles. Sostenible ha pogut conversar amb ell en el decurs de la Jornada de reflexió Davant del repte climàtic: moviment juvenil i educació ambiental, on ha parlat joves, educació i emergència climàtica. En aquesta entrevista posa en relleu alguns trets de la psicologia adolescent, sovint desconeguts, que expliquen la seva relació amb el món i, en especial, amb el medi ambient.**

La protesta juvenil és una constant històrica i probablement un indicador d'allò que s'està fent malament en cada moment. Com hi hem de reaccionar els adults?

D'entrada, cal dir que està bé que el jovent protesti. Els adults hem d'ajudar a que a l'interior de la protesta hi hagi més components. El nostre paper consisteix en contribuir a que els joves enriqueixin el seu discurs. Cal que vagin més enllà del "protesto perquè m'ho passo bé o perquè està de moda" i que

ho facin perquè realment volen que les coses funcionin d'una altra manera. És important introduir raonaments en la protesta. Això és el que pot marcar la diferència entre una *revolució de selfie* i una revolta més profunda i solidària.

"El nostre paper consisteix en contribuir a que els joves enriqueixin el seu discurs. Tota contestació necessita una bona explicació, per no acabar sent engolida pel propi sistema"

Està parlant d'intervenir d'alguna manera...

No es tracta d'intervenir. Més aviat de crear les condicions perquè ells mateixos siguin capaços de fugir de la simplificació. Quan apareix una contestació juvenil sempre hi ha els que volen fer la revolució ara mateix per arribar a una societat que mai expliquen com serà. Un exemple seria:

"protesto perquè el mar s'està omplint de plàstic però no em prenc la molèstia de pensar com seria una societat sense plàstic". Per aquest motiu tota contestació necessita una bona explicació, per no acabar sent engolida pel propi sistema. La indústria pot arribar a crear una fundació per ajudar als joves a salvar espècies en perill amb molta facilitat. Aquesta és la realitat. És important que qualsevol contestació tingui contingut per evitar aquest tipus d'efectes.

"El món de l'educació ambiental té el gran repte de com formar mestres que tinguin en compte perspectives essencials del que significa ajudar els nois i noies a ser persones"

L'educació ambiental seria una via per millorar la qualitat de la contestació? Creu, en aquest sentit, que l'experiència pedagògica al nostre país ha estat reeixida en aquest camp?

Sí, hi ha moltes experiències reeixides, com les escoles verdes, i programes d'educació ambiental escolar que són molt dignes de consideració. El

món de l'educació ambiental té el gran repte de com formar mestres que tinguin en compte perspectives essencials del que significa ajudar els nois i noies a ser persones. En el meu llibre *Fer de mestre quan ningú no sap per a què serveix* insisteixo en què un mestre és un "humanitzador". Pel que fa al medi ambient això vol dir donar suport a les dimensions humanes que estan relacionades amb el respecte i coneixement del medi. Moltes vegades en aquesta tasca, que equival també a fer entendre els perquè dels processos i a estimular la curiositat per saber, els educadors estan proporcionant una

oportunitat a persones que potser en algun cas no la tindrien mai en l'àmbit familiar. Per fer tot això de la millor manera possible, cal disposar d'un professorat que també incorpori a la seva vida la dimensió ambiental, és clar.

"La implicació de l'alumnat en el seu entorn econòmic i social ajuda a veure l'ésser humà en un entorn real i també a descobrir que en aquest entorn medi ambient, societat i economia no estan desvinculats"

Suposo que l'entorn immediat també ha de ser un element rellevant del procés.

Efectivament, la implicació de l'alumnat en el seu entorn econòmic i social també s'ha d'incorporar a l'educació ambiental. Això es tradueix en el fet que una escola ha d'estar oberta a la comunitat on es troba. A un centre educatiu de Sant Adrià

del Besòs s'han d'estudiar els rius, com a tot arreu, però sobretot l'alumnat ha de baixar al riu Besòs i veure què hi passa. I això és vàlid també pel medi social i econòmic que en aquest cas es traduiria en conèixer la situació de les fabriques i dels aturats del municipi, per exemple. Aquest mètode ajuda a veure l'ésser humà en un entorn real i també a descobrir que en aquest entorn medi ambient, societat i economia no estan desvinculats.

Crec que li agrada més el concepte integral que no pas el de transversal. És així?

Si integral és molt millor. Cal integrar el coneixement. Si es treballa a classe sobre la revolució industrial no només caldria explicar els fets històrics sinó connectar-los a temes com l'energia i la seva obtenció o l'ús dels combustibles fòssils que arriba fins els nostres dies. L'educació ambiental ha de poder connectar totes aquestes dimensions de la complexitat.

Com veu el fenomen Greta Thunberg?

El que sé d'ella està molt mediatitzat per tot el que s'ha dit sobre la seva figura. És un fet que els adolescents necessiten ídols adolescents on veure reflectit el seu propi estil de vida i la seva visió del món. Per tant Thunberg representa per un sector de la població jove un ideal encarnat. El que passa és

que, com vivim en un món de mentides continues a través de la informació que circula, aquest tipus de figures es converteixen en víctimes del que es pugui difondre sobre elles.

Tots els mites són construïts mediàticament en diferent mesura. Aquesta noia, que és real i que no dubto del seu propòsit, esdevé esclava de la dimensió que ha adquirit i sobretot de la imatge que s'ha creat d'ella. També és cert que té un discurs dur que defuig l'edulcorament típic dels mitjans de comunicació en aquest tipus de casos. Aquesta duresa prové segurament de la seva personalitat i s'expressa en un discurs d'eslògans i frases molt contundents on no hi ha lloc pels matisos, de moment. Dit això, en la mesura que es mantingui i que incorpori diferents sensibilitats al seu discurs, pot esdevenir líder d'un moviment.

"El poder és molt resistent i procurarà que la contestació no passi mai de la fase estètica-existencial. Una forma d'assolir aquest objectiu és acceptar la protesta, dir que els que protesten tenen raó i fins i tot anunciar que hi haurà un canvi en la manera de fer, per després no portar-lo mai a la pràctica"

Greta Thunberg s'ha adreçat directament al poder polític i econòmic amb contundència, efectivament, però els poders no semblen gaire amoïnats per aquest fet.

La contestació jove sempre se sol mirar amb condescendència. "Són joves i fan el que han de fer i s'ho passen bé". Però immediatament apareix el complement: "però aquí manem nosaltres". El món adult sap que té el poder en última instància.

El poder pot tolerar protestes, però sempre mirarà d'evitar ser qüestionat fins a les últimes conseqüències. I com tenim una societat força envellida, el poder és molt resistent i procurarà que la contestació no passi mai de la fase estètica-existencial. Una forma d'assolir aquest objectiu és acceptar la protesta, dir que els que protesten tenen raó i fins i tot anunciar que hi haurà un canvi en la manera de fer, per després no portar-lo mai a la pràctica.

"L'autèntic esperit jove -no el mercantilitzat- consistiria en buscar respostes a problemes humans que persisteixen a través del temps i que cada nova generació ha d'encarar d'una manera genuïna"

La categoria de jove es va crear a mitjan segle XX, d'aleshores ençà s'ha produït un fenomen curiós: les fronteres conceptuais d'aquesta categoria s'han esborrat i la joventut sembla haver-se convertit en un àmbit accessible a gairebé tothom. Aquesta no és una altra manera de diluir la contestació dels autèntics joves?

Sí, avui és típic que gent d'edat avançada encara es vulguin identificar com a joves, com si jove no fos una etapa de la vida, sinó un estat d'esperit que qualsevol pot adquirir. Això té a veure amb el fet que a les nostres societats s'ha volgut construir la joventut com una categoria de consum. En un temps de màrqueting avançat en què es ven una imatge i un estil s'espera que el que consumeixin els joves pugui atraure també als seus pares que ja no van, com abans, vestits de "senyor" i de "senyora" sinó d'adults "joves". Aquesta influència de la joventut com a categoria ha passat també a l'estil de vida i de pensament. Molta gent diu "soc gran però tinc un esperit jove". Hi ha una certa banalització de la condició juvenil, sens dubte. En positiu podríem dir que l'autèntic esperit jove -no el mercantilitzat- consistiria en buscar respostes a problemes humans que persisteixen a través del temps i que cada nova generació ha d'encarar d'una manera genuïna.

"Proporcionar els instruments perquè l'adolescent pugui discernir el que val i el que no val i aquí entra el reconeixement de l'autoritat intel·lectual per exemple"

Perquè ho puguin fer no necessiten ni intervencionisme excessiu, ni cinisme, ni condescendència, però potser sí autoritat. No l'autoritat en el sentit repressiu, sinó entesa com una figura adulta que, des del respecte i la sensibilitat, pugui ajudar a allò que vostè deia al principi: a crear les condicions

adequades perquè els joves facin les seves pròpies aportacions. Però com ha de ser l'autoritat on un món d'Internet on totes les opinions estan igualades i els referents poden ser absolutament banals?

L'adolescent viu immers en un context d'hiperinformació en què percep contínuament que qualsevol pot dir el que sigui i que tot val. Un context on el que compta és tenir quants més *followers* millor. L'educació avui ha de consistir no en anar contra aquest context, cosa per altra banda impossible, sinó en proporcionar els instruments perquè l'adolescent pugui discernir el que val i el que no val i aquí entra el reconeixement de l'autoritat intel·lectual per exemple.

"El relat és important perquè té profunditat i ens allunya del món dels impactes, tant de moda avui en dia. La capacitat per crear un relat és un generador d'autoritat"

I com es reconeix?

Els adolescents fan cas a aquells adults que poden creure. Per tant per tenir autoritat sobre els adolescents cal ser creïbles. I una de les maneres que té una persona de ser creïble és mostrant als altres la qualitat d'una argumentació.

A mi em sembla que aquest és un punt essencial per fer veure que tot el que hi ha a la xarxa no té el mateix valor.

Els adolescents i els joves necessiten un relat, és a dir, una explicació seqüencial i coherent que tingui sentit per ells. El relat és important perquè té profunditat i ens allunya del món dels impactes, tant de moda avui en dia. Els impactes estan pensats per ser oblidats ràpidament a l'espera de nous impactes. La capacitat per crear un relat és un generador d'autoritat.

Les xarxes es poden fer servir en tasques educatives, però és important que els joves tinguin un marge d'autonomia i sobretot que no sentin que els seus espais virtuals són "ocupats" pels adults.

Deia que els adolescents fan cas "als adults que poden creure". El cert és que no sempre es transmeten bons models. Quins efectes té aquest fet?

És veritat que com a societat hem arraconat bastant l'argumentació en els nostres debats i converses. Sense anar més lluny, la televisió està plena de programes on malauradament l'insult predomina. I no ens equivoquem: els joves solen reflectir en la seva conducta allò que veuen en el món dels adults. La idea que tota afirmació ha de ser raonada ha retrocedit i això sens dubte és un perill. És curiós que les societats en crisi, com és la nostra en aquest moment, acabin utilitzant els mateixos mecanismes que de vegades es critiquen tant en els adolescents: simplificació i recerca de seguretats immediates.

Vam créixer amb la por de la guerra nuclear i ara creixen amb la por de l'emergència climàtica. Fa falta tenir por sempre perquè el món sigui com cal?

En els adolescents les pors no funcionen gaire perquè ells se senten plens de vida il·limitada. El futur, entès com el que pugui passar d'aquí 30 o 40 anys és un argument molt dèbil per a ells: els agafa massa lluny. Des d'aquest punt de vista, el discurs de l'emergència climàtica jo no l'associaria amb la por. Més aviat, en destacaria la virtut d'oblidar-se del futur i de portar la qüestió al moment present, que és el que viuen intensament els adolescents. Per tant de cara a l'adolescent el concepte d'emergència climàtica funciona com un activador: "el canvi climàtic té a veure amb mi perquè ja ens està afectant ara". És positiu perquè l'interpel·la directament.

Categories:

[Canvi climàtic \(/categories/canvi-climatic\)](/categories/canvi-climatic) [Educació ambiental \(/categories/educacio-ambiental\)](/categories/educacio-ambiental)

Share 15

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/entrevista/jaume-funes-la-contestacio-dels-joves-necessita-profunditat-si-no-el-propi-sistema>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/entrevista/jaume-funes-la-contestacio-dels-joves-necessita-profunditat-si-no-el-propi-sistema>)

Relacionats

Notícia

Aprovada la Llei contra el malbaratament alimentari (/noticia/aprovada-la-llei-contra-el-malbaratament-alimentari)

Es proposa reduir en un 50% el malbaratament alimentari l'any 2030.

(/noticia/aprovada-la-llei-contra-el-malbaratament-alimentari) El Ple del Parlament de Catalunya ha aprovat la Llei de prevenció de les pèrdues i el

malbaratament alimentaris a Catalunya. La llei ens ha d'ajudar a assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible de fam zero i es proposa reduir en un 50% el malbaratament alimentari l'any 2030.

Notícia

Mataró acull la primera parada de l'exposició de la Diputació de Barcelona 'Qüestió de temps' sobre el canvi climàtic (/noticia/mataro-acull-la-primera-parada-de-lexposicio-de-la-diputacio-de-barcelona-questio-de-temps)

Inauguració exposició «Qüestió de temps» ...

La mostra s'ha instal·lat a la plaça de Santa Anna i ha constatat de tres activitats: un iglú transparent on s'ha pogut fer un escape room fins diumenge 1 de març, un joc de cubs amb informació sobre el canvi climàtic que es podrà visitar a la Biblioteca Pompeu Fabra fins el 14 de març, i una visita guiada el dissabte 29 per diferents llocs de Mataró on l'Ajuntament fa actuacions de mitigació/adaptació a la nova realitat climàtica.

Article

Nou hort al terrat de l'Escola Francesc Macià de Barcelona (/article/nou-hort-al-terrat-de-lescola-francesc-macia-de-barcelona)

(/article/nou-hort-al-terrat-de-lescola-francesc-macia-de-barcelona) **S'ha plantat la primera llavor al nou hort urbà del terrat de l'Escola**

Francesc Macià, situada a tocar de la plaça d'Espanya. Alumnes de 4t de Primària i persones usuàries de la residència i centre de dia Tres Pins (Fundació Sanitària Sant Pere Claver) conrearan aquest hort vertical amb capacitat per a 560 plantes, el segon que s'instal·la en un edifici públic de Sants-Montjuïc.

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

(<http://www.diba.cat>)

Arxiu (</arxiu>)

Continguts per categoria (</tagclouds/chunk/3>)

Continguts per etiqueta (</tagclouds/chunk/1>)

Continguts per municipi (</tagclouds/chunk/2>)

Avís legal (<http://www.diba.cat/avislegal>)

Contacte (</formulari/contacte>)

RSS (<https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=>)

(<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>)

(<http://www.twitter.com/xarxasost>)

(<http://youtube.com/xarxasost>)

([rss.xml](#))

